

Особливості росту й розвитку та продуктивність сортів капусти савойської (*Brassica sabauda* Litzg.) в умовах Правобережного Лісостепу України

З. І. Ковтунюк¹, Г. Я. Слободяник¹, Г. В. Нінова¹, О. Ю. Половинчук²

¹Уманський національний університет садівництва, вул. Інститутська, 1, м. Умань, 20305, Україна

²Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України, вул. Клінічна 25, м. Київ, 03110, Україна

Мета. Установити особливості росту й розвитку та формування продуктивності сортів капусти савойської (*Brassica sabauda* Litzg.) в умовах Правобережного Лісостепу України. **Методи.** Дослідження проводили в науково-виробничому відділку Уманського національного університету садівництва впродовж 2018–2020 рр. Сорти капусти савойської ('Вертю 1340' – контроль, 'Сфера', 'Розалі' та 'Вертус') висаджували за схемою 70 × 40 см (35,7 тис. шт./га). **Результати.** За висіву насіння (25 квітня) на холодні гряди рядковим способом з міжряддям 10 см масові сходи капусти савойської в середньому за сортами спостерігали в першій декаді травня – через 7–8 діб, початок формування головок – у I–II декаді серпня, а їхню технічну стиглість – у кінці вересня. Інтенсивний ріст головок відбувався в другій-третьій декадах серпня і завершувалося наприкінці другої – у третій декадах вересня. У середньому за роки досліджень найбільший діаметр головки відзначено в сорту 'Вертю 1340' – 18,7 см, найменший – у 'Розалі' – 16,1 см. У сортів 'Вертус' і 'Сфера' цей показник займав проміжне положення і був приблизно на одному рівні – 17,5 і 17,6 см відповідно. Найменшими за висотою на рівні розетки й головки були рослини сортів 'Сфера' і 'Вертус' – 25,4 і 23,4 см та 26,9 і 24,6 см відповідно. Контрольний сорт 'Вертю 1340' характеризувався найбільшими показниками висоти як розетки (40,7 см), так і власне головки (36,5 см). Деяко нижчі показники відзначено в сорту 'Розалі' – 32,9 і 31,8 см відповідно. Найвищу врожайність формували сорти капусти савойської 'Вертус' (53,1 т/га) та 'Сфера' (51,8 т/га), що відповідно на 7,4 і 6,1 т/га переважало показник контрольного варіанту ('Вертю 1340' – 45,7 т/га). Найменш урожайним серед досліджуваного сортименту був 'Розалі' – 39,9 т/га. **Висновки.** За вирощування в умовах Лісостепу України найвищу врожайність товарної продукції формують сорти капусти савойської 'Сфера' та 'Вертус'.

Ключові слова: сорти; фази росту й розвитку; динаміка наростання; листкова поверхня; розетка; біометричні показники головки; урожайність.

Вступ

Підвищення врожайності та якості продукції капусти савойської є одним з найважливіших завдань під час її вирощування. Виняткове значення при цьому має правильно дібраний сортимент культури, адаптований до певних ґрунтово-кліматичних умов. Адже саме завдяки використанню нових сортів та гібридів з одночасним дотриманням усіх інших елементів технології вирощування можна збільшити врожайність овочевих культур на 30–35 % і більше. Правильно налагоджена технологія вирощування є однією з умов отримання високих і сталих урожаїв товарних головок капусти савойської [1–3].

Усі сорти та гібриди залежно від строків досягання головок поділяють на такі групи: ранньостиглі (вегетаційний період становить 105–120 діб), середньоранні (121–132), середньостиглі (131–145), середньопізні (146–160) та пізньостиглі (161–185 діб). Відмінність між сортами та гібридами ранньостиглої та пізньостиглої групи досягає 50–70 діб. Продукцію сортів ранньостиглої групи використовують тільки у свіжому вигляді наприкінці весняного та в літній період, середньоранньої групи – для осіннього свіжого споживання.

Середньостиглі сорти та гібриди використовують у літньо-осінній період. Найбільше господарське значення мають сорти та гібриди капусти середньопізньої та пізньої груп стиглості, оскільки вони забезпечують надходження свіжої продукції в зимово-весняний період [1, 4–7].

Вирощування такої цінної культури, як капуста савойська, набуває в сучасних умовах особливого значення в медицині, кулінарії та народному господарстві. Із цим пов'язана потреба глибшого дослідження цієї рослини, удосконалення деяких елементів технології вирощування та ширшого впровадження її в усіх ґрунтово-кліматичних зонах України.

Мета досліджень – установити особливості росту й розвитку та формування продуктивності сортів капусти савойської (*Brassica sabauda* Litzg.) в умовах Правобережного Лісостепу України.

Матеріали та методика досліджень

Дослідження проводили в науково-виробничому відділку Уманського національного університету садівництва впродовж 2018–2020 рр.

Варіантами досліду були такі сорти капусти савойської: ‘Вертю 1340’ (контроль), ‘Сфера’, ‘Розалі’, ‘Вертус’, які висаджували за схемою 70 × 40 см, тобто 35,7 тис. шт./га. Площа облікової ділянки становила 21 м². Повторність досліду – чотириразова, варіанти розміщувалися рендомізованими блоками.

Ґрунтовий покрив дослідних ділянок представлений чорноземами типовими, чорноземами сильно реградованими, темно-сірими опідзоленими і реградованими, чорноземами опідзоленими, світло-сірими та сірими опідзоленими ґрунтами, а за механічним складом – легко-, середньо- та важкосуглинковими ґрунтами. У ґрунтовому покриві переважають чорноземи типові та сильно реградовані (понад 50 %). Середній вміст азоту змінюється від 84,6 до 145,7 мг/кг. Вміст фосфору 158 мг/кг, вміст калію в ґрунтах – 109 мг/кг. Середній агрохімічний бал бонітету становить 55,3.

Після збору попередника ґрунт під капусту савойську готували восени. Під зяблеву оранку (25 см) вносили перегній з розрахунку 35 т/га. Закриття вологи проводили навесні зубовими бородами, а перед висаджуванням капусти савойської – культивуацію на глибину 14–16 см.

Розсаду сортів капусти з холодних гряд пересаджували вручну (42–43 доби) в поле за схемою 70 × 40 см, обов'язково поливали з розрахунку 0,5–1 л/рослину. Через 5–6 днів робили перевірку на приживання рослин і за необхідності із страхового фонду підсаджували розсаду (7–10 % від загальної кількості).

Упродовж вегетаційного періоду проводили систематичне розпушування міжрядь, знищення бур'янів. Через 6–7 днів після висаджування розсади проводили розпушування міжрядь глибиною 6–8 см, наступні – за потреби (після поливу чи дощу) глибиною 10–12 см, та не менше двох разів.

Підживлення рослин проводили у фазі початку формування головок азотними і калійними добривами з розрахунку 15 кг діючої речовини на 1 га. Обприскування проти хрестоцвітних блішок і попелиці – після приживання рослин розчином Децис з нормою 0,3 кг/га, Актарофіт.

Під час вегетаційного періоду проводили фенологічні спостереження та відмічали настання основних фаз росту й розвитку рослин, тривалість міжфазних періодів у сортів, утворення справжніх листків у розсади, динаміку наростання листків у розетці та власне головок, площу листової поверхні, біометричні параметри вегетативних частин рослин.

Залежно від дозрівання головок проводили збирання врожаю, яке включало обрізку листків на стебло плодах із залишком черешку завдовжки 1,0–1,5 см [8–10].

Результати досліджень обробляли статично методом дисперсійного аналізу [11].

Результати досліджень

За висіву насіння (25 квітня) на холодні гряди рядковим способом з міжряддям 10 см масові сходи капусти савойської в середньому за сортами спостерігали в першій декаді травня – через 7–8 діб, початок формування головок – у I–II декаді серпня, а їхню технічну стиглість – у кінці вересня (табл. 1).

Таблиця 1

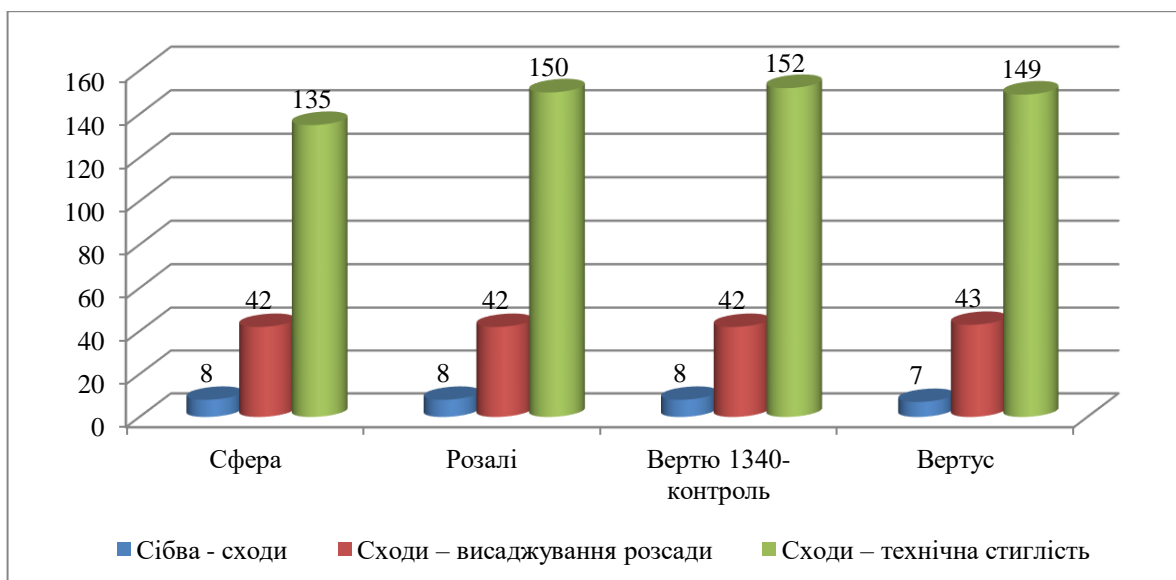
Дати настання основних фаз росту й розвитку рослин капусти савойської залежно від сортових особливостей (середнє за 2018–2020 рр.)

Сорт	Початок проростання насіння	Масові сходи	Формування головок	Технічна стиглість
‘Сфера’	2.05	3.05	10.08	19.09
‘Розалі’	2.05	3.05	22.08	30.09
‘Вертю 1340’ (к)	3.05	4.05	18.08	02.10
‘Вертус’	3.05	4.05	14.08	28.09

Варто зазначити, що всі сорти капусти савойської висівали одночасно й так само висаджували їхню розсаду (на 42–43-тю добу після сходів). За таких умов формування головок першим спостерігалось у ‘Сфера’ – через 99 діб, що на 7 діб раніше від контрольного сорту ‘Вертю 1340’, а загалом вегетаційний період тривав 135 діб (рис. 1).

Найбільшими ці показники були в сорту ‘Розалі’: головки формувалися через 111 діб, а врожай збирали через 150 діб. Решта два сорти – ‘Вертус’ та контрольний ‘Вертю 1340’ – формували головки приблизно одночасно – через 103 та 106 діб, а загальна тривалість вегетаційного періоду в них становила 149 і 152 доби відповідно.

У середньому за роки досліджень у контрольного сорту ‘Вертю 1340’ встановлено таку тривалість міжфазних періодів: сівба–сходи – 8 діб, сходи–висаджування розсади – 42, сходи–технічна стиглість головок – 152 доби.

Рис. 1. Тривалість міжфазних періодів у різних сортах капусти савойської, діб (середнє за 2018–2020 рр.)

Упродовж вегетаційного періоду проводили спостереження за темпами формування в рослин культури першого та наступних справжніх листків. Дані досліджень свідчать, що перший справжній листок у досліджуваних сортів з’являвся в середньому через 10–12, а другий – через 15–16 діб, тобто через чотири доби після попереднього (табл. 2).

Наступні листки формувалися з періодичністю в чотири доби. Доцільно виокремити сорт 'Сфера', у якого третій листок утворювався в середньому через 6 діб, четвертий – через 3 доби після попереднього, а п'ятий листок через 5 діб.

Загалом слід зазначити, що впродовж років досліджень утворення справжніх листків здебільшого залежало від погодних умов, температури повітря та ґрунту в період вирощування розсади, а також особливостей сортів.

Таблиця 2

Утворення справжніх листків у розсади капусти савойської залежно від сортових особливостей (середнє за 2018–2020 рр.)

Сорт	Утворення справжніх листків, діб											
	після масових сходів						після попереднього листка					
	1-й	2-й	3-й	4-й	5-й	6-й	1-й	2-й	3-й	4-й	5-й	6-й
'Сфера'	11	15	21	25	27	32	11	4	6	3	3	5
'Розалі'	10	14	18	23	26	30	10	4	4	4	4	4
'Вертю 1340' (к)	10	14	18	22	26	30	10	4	4	4	4	4
'Вертус'	12	16	20	24	28	32	12	4	4	4	4	4

Динаміку наростання листків у розетці різних сортів капусти савойської встановлювали шляхом їх підрахунку через кожні 10 діб (табл. 3). Найменшу кількість листків (3,0 шт.) упродовж серпня формував сорт 'Сфера', тоді як 'Розалі' та 'Вертус' – 7 і 5 листків відповідно. Контрольний сорт 'Вертю 1340' займав проміжне положення.

Упродовж вересня спостерігалось інтенсивне наростання маси головок, проте кількість листків у розетці майже не змінювалася. Наростання листків завершувалося в другій декаді місяця й значних відмінностей між досліджуваними сортами не відзначалося.

Таблиця 3

Динаміка наростання листків у розетці різних сортів капусти савойської, шт. (середнє за 2018–2020 рр.)

Сорт	Дата						
	1.08	10.08	20.08	30.08	10.09	20.09	30.09
'Сфера'	15	16	18	18	17		
'Розалі'	17	19	21	24	24	23	23
'Вертю 1340' (к)	15	16	17	19	21	21	19
'Вертус'	18	20	22	23	23	23	22

Розмір та діаметр головки капусти савойської є важливими біометричними показниками, що значною мірою визначають її врожайність. Розмір головки залежить передусім від групи стиглості сорту. Усі досліджувані сорти культури, що належать до групи середньостиглих із тривалістю вегетаційного періоду 135–152 доби, на час збирання врожаю мали діаметр головки від 16,0 до 18,7 см (табл. 4).

Таблиця 4

Динаміка наростання головок (діаметр) різних сортів капусти савойської, см (середнє за 2018–2020 рр.)

Сорт	Дата						
	1.08	10.08	20.08	30.08	10.09	20.09	30.09
'Сфера'	8,7	9,9	12,0	14,0	16,6	17,6	
'Розалі'		8,8	10,8	12,2	14,0	15,6	16,1
'Вертю 1340' (к)		8,6	11,3	13,5	15,2	17,6	18,7
'Вертус'		8,7	10,9	12,9	14,5	16,2	17,5

Інтенсивний ріст головок відбувався в другій-третьій декадах серпня і завершувалося наприкінці другої – у третій декадах вересня. У середньому за роки досліджень найбільший діаметр головки відзначено в сорту 'Вертю 1340' – 18,7 см, найменший – у 'Розалі' – 16,1 см. У сортів 'Вертус' і 'Сфера' цей показник займав проміжне положення і був приблизно на одному рівні – 17,5 і 17,6 см відповідно.

Фотосинтетичні процеси та їхня інтенсивність значною мірою впливають на формування продуктивності рослин. Одним з основних параметрів, що характеризують продукційні процеси, є величина асиміляційної поверхні рослин на одиницю площі.

Досліджувані сорти капусти савойської мали неоднорідну площу листкової поверхні, що насамперед пояснюється сортовими особливостями та погодними умовами років (рис. 3). У фазі технічної стиглості найбільшу площу листкової поверхні в середньому за роки досліджень формували рослини контрольного сорту 'Вертю 1340' – 1,63 м², найменшу – 'Сфера' – 1,31 м². У сорту 'Вертус' цей показник упродовж усіх років був сталим і становив у середньому 1,53 м². Параметри площі листкової поверхні сорту 'Розалі' дещо переважали сорт 'Сфера' (на 0,4 м²), проте були нижчими порівняно з контрольним варіантом (на 0,28 м²).

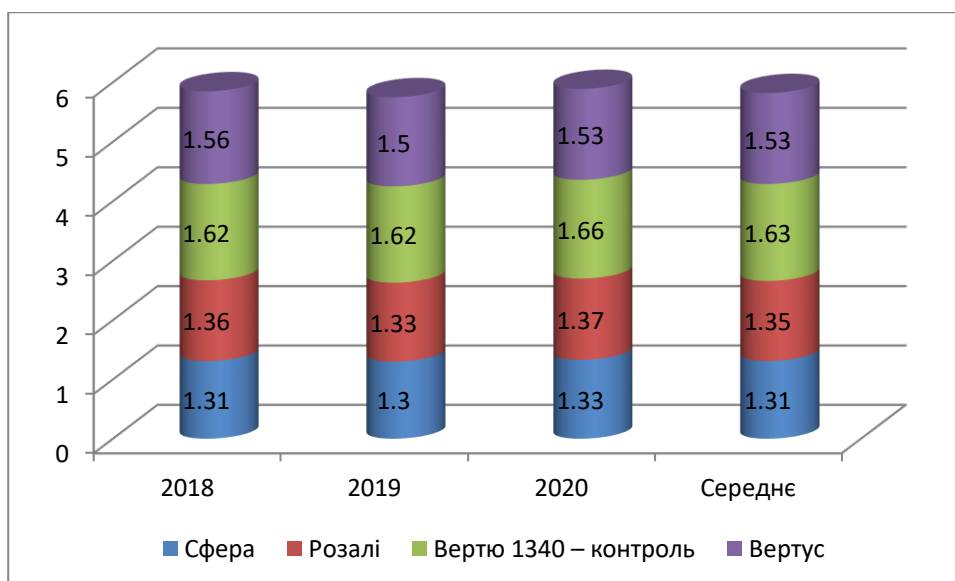

Рис. 2. Площа листкової поверхні рослин капусти савойської залежно від сортових особливостей та років досліджень (2018–2020 рр.)

У фазі технічної стиглості капусти савойської визначали основні біометричні показники рослин, зокрема висоту розетки й головки, діаметр та кількість листків (табл. 5). Найменшими за висотою на рівні розетки й головки були рослини сортів 'Сфера' і 'Вертус' – 25,4 і 23,4 см та 26,9 і 24,6 см відповідно. Контрольний сорт 'Вертю 1340' характеризувався найбільшими показниками висоти як розетки (40,7 см), так і власне головки (36,5 см). Дещо нижчі показники відзначено в сорту 'Розалі' – 32,9 і 31,8 см відповідно.

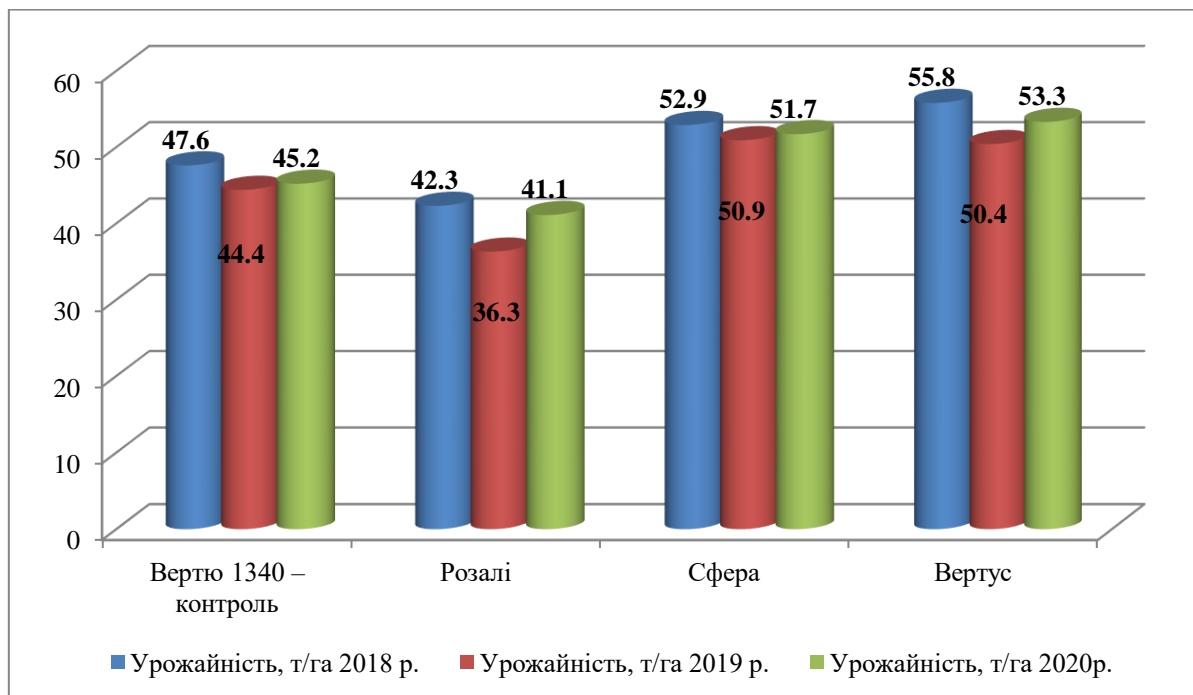
Таблиця 5

Біометричні параметри вегетативних частин рослин сортів капусти савойської у фазі технічної стиглості (середнє за 2018–2020 рр.)

Сорт	Висота рослини (см) на рівні		Діаметр розетки, см	Кількість листків, шт.	Висота зовнішнього качана, см	Діаметр зовнішнього качана, см
	розетки	головки				
'Сфера'	25,4	23,4	55,8	17	6,8	3,7
'Розалі'	32,9	31,8	53,8	23	14,8	3,7
'Вертю 1340' (к)	40,7	36,5	68,9	19	15,9	4,4
'Вертус'	26,9	24,6	56,7	22	7,7	3,7

Діаметр розетки капусти савойської залежно від сортових особливостей встановлено в межах від 53,8 до 68,9 см. Загалом найбільшими за розмірами були рослини контрольного сорту 'Вертю 1340': висота розетки – 40,7 см, діаметр – 68,9 см, кількість листків – 19 шт. За висотою зовнішнього качана (14,8 і 15,9 см) виділилися 'Розалі' та 'Вертю 1340', що свідчить про їхню придатність до механізованого збирання врожаю. Діаметр зовнішнього качана на зрізі в усіх досліджуваних сортів був на рівні 3,7–4,4 см.

Основним і найважливішим показником для характеристики продуктивності сортів овочевих рослин є загальна врожайність. Урожайність сортів капусти савойської в середньому за роки досліджень залежно від сорту становила від 36,3 до 55,8 т/га (рис. 3).

Рис. 3. Урожайність сортів капусти савойської (2018–2020 рр.)

Зокрема, у контрольного сорту 'Вертю 1340' цей показник був на рівні 45,7 т/га. Суттєво – на 6,1 та 7,4 т/га – його переважали 'Сфера' і 'Вертус'. Найменшу врожайність формували сорт 'Розалі' – на 5,8 т/га нижче за контроль.

Висновки

Встановлено, що сорт Сфера сформував найменшу кількість листків (3,0 шт.) за серпень. За цей же період утворилося 7 і 5 листків у сортів 'Розалі' та 'Вертус'. Сорт 'Вертю 1340' – контроль займав проміжне положення. В середньому за вересень спостерігалось інтенсивне наростання маси головок, а кількість листків у розетці майже не змінилася.

Отримані дані свідчать, сорти мали неоднорідну площу листової поверхні, що можна пояснити сортовими особливостями та погодними умовами років.

Урожайність сортів капусти савойської в середньому за роки досліджень становила від 36,3 до 55,8 т/га залежно від сорту.

Використана література

1. Жук О. Я., Федосій І. О. Капуста савойська. Київ : Нілан-ЛТД, 2012. 160 с.
2. Федосій І. О. Обґрунтування елементів технології вирощування капусти савойської в Лісостепу України : автореф. дис. ... канд. с.-г. наук : 06.01.06 – овочівництво / Нац. аграр. ун-т. Київ, 2007. 21 с.

3. Болотских А. С. Ресурсосберегающие экологические, адаптивные технологии производства овощей. *Овочівництво і бащтанництво*. 2001. Вип. 46. С. 121–126.
4. Федосий И. А. Выращивание капусты савойской. *Настоящий хозяин*. 2013. № 11. С. 12–24.
5. Ковтунюк З. І., Войтовська В. І., Третякова С. О., Гулевська А. В. Загальна характеристика, морфологічні особливості та елементи технології вирощування різновидів родини Brassicaceae. *Eurasian scientific congress : Abstracts of the 7th International scientific and practical conference*. Barcelona : Barca Academy Publ., 2020. P. 10–31.
6. Стецишин О. Я., Овчарук В. І., Овчарук О. В. Біологічні особливості капусти савойської та елементи технології вирощування. *Сучасний стан науки в сільському господарстві та природокористуванні: теорія і практика* : збірник тез доповідей II Міжнародної наукової Інтернет-конференції (м. Тернопіль, 20 листопада 2020 р.). Тернопіль, 2020. С. 166–168.
7. Жук О. Я., Федосій І. О., Волошина О. І. Перспективні сорти і гібриди капусти червоноголової та савойської в лісостепу України. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. Вип. 74, Ч. 1. Агронімія. 2010. С. 257–261.
8. Методика дослідної справи в овочівництві і бащтанництві / за ред. Г. Л. Бондаренка, К. І. Яковенка. 3-ге вид., пер. і доп. Харків : Основа, 2001. 369 с.
9. Грицаєнко З. М., Грицаєнко А. О., Карпенко В. П. Методи біологічних та агрохімічних досліджень рослин і ґрунтів / за ред. З. М. Грицаєнко. Київ : Нічлава, 2003. 316 с.
10. Ковальчук В. П., Васильев В. Г., Бойко Л. В., Зосимов В. Д. Сборник методов исследования почв и растений. Київ : Труд-ГриПол XXI вік, 2010. 252 с.
11. Ермантраут Е. Р., Присяжнюк О. І., Шевченко І. Л. Статистичний аналіз агрономічних дослідних даних в пакеті Statistica 6.0. Київ : ПоліграфКонсалтинг, 2007. 55 с.

References

1. Zhuk, O. Ya., & Fedosii, I. O. (2012). *Kapusta savoiska* [Savoy cabbage]. Kyiv: Nilan-LTD. [in Ukrainian]
2. Fedosii, I. O. (2007). *Obhruntuvannia elementiv tekhnolohii vyroshchuvannia kapusty savoiskoi v Lisostepu Ukrainy* [Substantiation of elements of Savoy cabbage growing technology in the Forest-Steppe of Ukraine] (Extended Abstract of Cand. Agric. Sci. Diss.). National Agrarian University, Kyiv, Ukraine. [in Ukrainian]
3. Bolotskikh, A. S. (2001). Resource-saving ecological, adaptive technologies of vegetable production. *Ovočivnictvo i baštannictvo* [Vegetables and Melon Growing], 46, 121–126. [in Russian]
4. Fedosiy, I. A. (2013). Cultivation of Savoy cabbage. *Nastoyashchiy khozyain* [A real master], 11, 12–24. [in Russian]
5. Kovtuniuk, Z. I., Voitovska, V. I., Tretiakova, S. O., & Hulevska, A. V. (2020). General characteristics, morphological features and elements of technology of cultivation of species of the family Brassicaceae. In *Eurasian scientific congress: Abstracts of the 7th International scientific and practical conference* (pp. 10–31). Barcelona: Barca Academy Publ. [in Ukrainian]
6. Stetsyshyn, O. Ya., Ovcharuk, V. I., & Ovcharuk, O. V. (November 2020). Biological features of Savoy cabbage and elements of cultivation technology. In *Suchasnyi stan nauky v silskomu hospodarstvi ta pryrodokorystuvanni: teoriia i praktyka: zbirnyk tez dopovidei II Mizhnarodnoi naukovoї Internet-konferentsii* [The current state of science in agriculture and nature management: theory and practice: a collection of abstracts of the II International Scientific Internet Conference] (pp. 166–168). Ternopil: N. p. [in Ukrainian]
7. Zhuk, O. Ya., Fedosii, I. O., & Voloshyna, O. I. (2010). Promising varieties and hybrids of red and Savoy cabbage in the Forest-Steppe of Ukraine. *Zbirnyk naukovih prac' Umans'kogo*

nacional'nogo universitetu sadivnictva [Collection of Scientific Papers of Uman National University of Horticulture], 74(1), 257–261. [in Ukrainian]

8. Bondarenko, H. L., & Yakovenko, K. I. (Eds.). (2001). *Metodyka doslidnoi spravy v ovochivnytstvi i bashtannytstvi* [Methods of conducting experiments in vegetable and melon growing]. (3rd ed., rev. and enl.). Kharkiv: Osnova. [in Ukrainian]

9. Hrytsaienko, Z. M., Hrytsaienko, A. O., & Karpenko, V. P. (2003). *Metody biologichnykh ta ahrokhimichnykh doslidzhen roslyn i gruntiv* [Methods of biological and agrochemical studies of plants and soils]. Hrytsaienko, Z. M. (Ed.). Kyiv: Nichlava. [in Ukrainian]

10. Koval'chuk, V. P., Vasil'ev, V. G., Boyko, L. V., & Zosimov, V. D. (2010). *Sbornik metodov issledovaniya pochv i rasteniy* [Collected methods for soils and plants investigation]. Kyiv: Trud-GriPol XXI vik. [in Russian]

11. Ermantraut, E. R., Prysiazhniuk, O. I., & Shevchenko, I. L. (2007). *Statystychnyi analiz ahronomichnykh doslidnykh danykh v paketi Statistica 6.0* [Statistical analysis of agronomic research data in package Statistica 6.0]. Kyiv: PolihrafKonsal'tynh. [in Ukrainian]

UDC 635.343 : 631.559

Kovtuniuk, Z. I.¹, Slobodianyuk, H. Ya.¹, Ninova, H. V.¹, & Polovynchuk, O. Yu.² (2021). Peculiarities of growth and development and productivity of Savoy cabbage varieties (*Brassica sabauda* Litzg.) in the conditions of the Right-Bank Forest-Steppe of Ukraine. *Naukovi praci Institutu bioenergetichnih kul'tur ta cukrovih burakiv* [Scientific Papers of the Institute of Bioenergy Crops and Sugar Beet], 29, 152–159. [in Ukrainian]

¹*Uman National University of Horticulture, 1 Instytutska St., Uman, Cherkasy region, 20305, Ukraine*

²*Institute of Bioenergy Crops and Sugar Beet of NAAS of Ukraine, 25 Klinichna St., Kyiv, 03141, Ukraine*

Purpose. To establish the peculiarities of growth and development and formation of productivity of Savoy cabbage varieties (*Brassica sabauda* Litzg.) in the conditions of the Right-Bank Forest-Steppe of Ukraine. **Methods.** The research was conducted in the Research and Production Department of Uman National University of Horticulture in the years 2018–2020. Varieties of savoy cabbage ('Vertu 1340' – control, 'Sphere', 'Rozali' and 'Vertus') were planted according to the scheme 70 × 40 cm (35.7 thousand plants/ha). **Results.** During the sowing of seeds (April 25) on cold ridges in a row method with a row spacing of 10 cm, mass shoots of Savoy cabbage were observed on average in early May (7–8 days), the beginning of head formation – in the middle of August, and their technical maturity in late September. Intensive growth of heads took place in the middle and late August and ended in late September. On average, over the years of research, the largest diameter of the head was observed in the cultivars 'Vertu 1340' – 18.7 cm, the smallest in the 'Rosalie' – 16.1 cm at one level – 17.5 and 17.6 cm, respectively. The smallest in height at the level of the rosette and head were plants of the 'Sphere' and 'Vertus' varieties – 25.4 and 23.4 cm and 26.9 and 24.6 cm, respectively. The control variety 'Vertu 1340' was characterized by the highest indicators of height of both the rosette (40.7 cm) and the actual head (36.5 cm). Slightly lower rates were observed in the variety 'Rosalie' – 32.9 and 31.8 cm, respectively. The highest yields were formed by Savoy cabbage varieties 'Vertus' (53.1 t/ha) and 'Sphere' (51.8 t/ha), which exceeded the control variant by 7.4 and 6.1 t/ha, respectively ('Vertu 1340' – 45.7 t/ha). The least productive among the studied assortment was 'Rosalie' yielding 39.9 t/ha. **Conclusions.** When grown in the Forest-Steppe of Ukraine, the highest yields of marketable products are formed by Savoy cabbage varieties 'Sphere' and 'Vertus'.

Keywords: varieties; phases of growth and development; growth dynamics, leaf area; rosette; biometric indicators of the head; crop capacity.

Надійшла / Received 25.07.2021

Погоджено до друку / Accepted 17.08.2021